

Regelrådets uttalelse

Om: Forbud mot enkelte produkter av plast
Ansvarlig: Miljødirektoratet

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er tilstrekkelig utredet**

Miljødirektoratet

Deres ref.:

2020/4192

Vår ref.:

20/00095

Vår saksbehandler:

Marte Grønvold

Dato:

27.05.2020

Uttalelse

Om: Forbud mot enkelte produkter av plast

Konklusjon: Forslaget er tilstrekkelig utredet

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Miljødirektoratet foreslår forbud mot å bringe i omsetning enkelte produkter i plast ment til engangsbruk. Bakgrunnen for forslaget er å oppfylle artikkel 5 i EU-direktiv 2019/904 om plastprodukter. Regelrådet kan ikke se at det er nasjonalt handlingsrom i denne delen av direktivet.

Regelrådet vurderer at forslaget er tilstrekkelig utredet, jf. utredningsinstruksens punkt 2-1.

Miljødirektoratet har i høringsnotatet presentert problemet og målet med forslaget på en god måte. Regelrådet finner det positivt at berørt næringsliv er identifisert, men mener at næringslivet kunne vært beskrevet grundigere. Videre finner Regelrådet at både nytte- og kostnadsvirkninger er utredet, og at virkningene for sluttbrukere er tallfestet og verdsatt. Regelrådet mener likevel at omstillingskostnadene kunne vært utredet noe nærmere. Regelrådet stiller spørsmål til om Miljødirektoratet undervurderer merkostnaden ved forbudet mot okso-nedbrytbar plast.

Regelrådet mener at Miljødirektoratet i det videre arbeidet bør vurdere om det er behov for informasjonstiltak, særlig overfor små virksomheter.

Tatt i betraktning det begrensede handlingsrommet i denne saken er det etter Regelrådets vurdering ikke mulig å foreslå tiltak som kan gjøre at målene kan oppnås til en lavere kostnad for næringslivet.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen
Sandra Riise
leder av Regelrådet

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

1. Om forslaget som er sendt på høring

Miljødirektoratet foreslår forbud mot å bringe i omsetning, herunder gi bort gratis, enkelte engangsprodukter dersom de er laget helt eller delvis av plast, og er beregnet for engangsbruk. Bakgrunnen for forslaget er å oppfylle artikkel 5 i EU-direktiv 2019/904 om plastprodukter.

Forslaget omfatter bestikk, tallerkener, sugerør, rørepinner, ballongpinner og bomullspinner i plast, i tillegg til take-away-matbeholdere, drikkebegre og drikkevareemballasje laget av plasttypen ekspandert polystyren («isopor»), og alle produkter laget av okso-nedbrytbar plast.

Direktoratet foreslår at det gis de samme unntakene som i direktivet. Det betyr at forbudet ikke skal gjelde for sugerør og bomullspinner til medisinsk bruk, og ballongpinner for profesjonell bruk som ikke innebærer distribusjon til forbrukere.

Forbudet vil tre i kraft i EU 3. juli 2021. Direktoratet foreslår at forbudet i Norge trer i kraft samtidig som i EU.

2. Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Forslaget påvirker et stort antall næringsaktører, som produsenter av de produktene som omfattes av forslaget og produsenter av alternative produkter. Videre omfattes importører/forhandlere av de aktuelle produktene, alle som benytter produktene i produksjon, for eksempel restauranter som selger take-away-mat, og sluttbrukere.

3. Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet.

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si pkt. 2-1 Minimumskravene til utredning og pkt. 2-2 Omfang og grundighet.

3.1. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Nytte- og kostnadsvirkninger av direktivet er utredet av konsulentselskapene Mepex og Eunomia på vegne av Miljødirektoratet. Resultater fra denne utredningen er gjengitt i høringsnotatet. Det er gjort rede for kostnader for brukere (både privatpersoner og bedrifter), produsenter og forhandlere, samt administrative kostnader. Det er gjort rede for usikkerhetsmomenter i analysen

Uttalelse fra Regelrådet

og fordelingsvirkninger er vurdert. Direktoratet antar at det er brukerne av produktene som får de største kostnadene. Merkostnadene for brukerne er tallfestet og verdsatt. Hvor stor andel av merkostnaden som tilfaller næringslivet er ikke estimert, men direktoratet antar at tilbydere som bruker engangsproduktene i egne produkter og tjenester kan lempe de økte kostnadene over på sluttbruker, slik at den som handler for eksempel take-away-mat må betale merkostnaden for emballasjen.

Det fremgår av høringsnotatet at de aktuelle produktene i hovedsak produseres utenfor Norges grenser, men at en norsk produsent lager hakestøtter til døde personer i okso-nedbrytbar plast. Miljødirektoratet skriver at de ikke forventer merkostnader av betydning ved å gjennomføre forbudet mot okso-nedbrytbar plast i Norge. Regelrådet kan imidlertid ikke finne at det er gode alternativer i dagens marked.

Virkningene for forhandlerne er vurdert kvalitativt. Det fremgår av høringsdokumentene at markedet allerede er i gang med omstillingen. Regelrådet kan imidlertid ikke se at direktoratet har vurdert omstillingskostnadene ved forslaget. Vi legger til grunn at en del forhandlere og tilbydere som bruker engangsproduktene i egne produkter og tjenester må finne alternative produkter og leverandører, og at dette kan medføre ekstra kostnader i en periode.

Regelrådet mener at direktoratet i hovedsak har utredet virkningene av forslaget på en tilfredsstillende måte.

3.2. Konkurransvirkninger for næringslivet

Konkurransvirkninger av forslaget er ikke vurdert i høringsnotatet med unntak av at det står i innledningen at formålet med direktivet er å redusere påvirkningen fra plast på miljø, klima og helse, fremme en innovativ og bærekraftig sirkulær økonomi og konkurranse på like vilkår for aktører i det europeiske markedet. Direktoratet anbefaler ikrafttredelse samtidig som EU, noe Regelrådet mener er positivt da det vil gi norske virksomheter like vilkår som virksomheter i EU. Det understrekes i brevet fra EU-kommisjonen som er vedlagt høringen at det er viktig at landene overholder fristene satt i direktivet og ikke innfører forbudene tidligere. Dette for å sikre like konkurransevilkår i det europeisk markedet og gi markedet tid til å tilpasse seg.

3.3. Forenkling for næringslivet

Forslaget inneholder ikke forslag til forenklinger for næringslivet.

3.4. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Vi kan ikke se at direktoratet har vurdert hensynet til små virksomheter særskilt. Mange små virksomheter vil bli berørt av forslaget, blant annet serveringsvirksomheter. Regelrådet legger til grunn at et unntak for små foretak vil stride mot målsetningen med forslaget. Videre kan vi ikke se at direktivet åpner for unntak fra forbudet. Et eventuelt unntak vil således også være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

3.5. Alternative tiltak

Forslaget har bakgrunn i et EU-direktiv. Slik vi forstår det er det ikke nasjonalt handlingsrom i denne delen av direktivet, og en utredning av alternative tiltak er derfor ikke aktuelt i denne saken.

Regelrådet kan ikke se at supplerende eller avhjelpende tiltak, som overgangsordninger eller informasjonstiltak, er utredet. Regelrådet mener informasjon til næringslivet om forbudet, hva det omfatter og ikke, bør vurderes. Etter Regelrådets vurdering er det særlig viktig å gi informasjon og veiledning til små virksomheter.

3.6. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Direktoratet har i høringsnotatet gjort rede for tilgjengeligheten av alternative produkter, og forskjellen i kvalitet og pris. Direktoratet skriver at markedet allerede har kommet et godt stykke på vei med å tilby alternative produkter. Det fremgår av et av tilleggsnotatene fra Mepex at mange aktører har startet utfasing av engangsartikler i plast, og at etterspørselen etter disse produktene er synkende.

3.7. Andre kommentarer til utredningen og gjennomføringen av høringen

Vi gjør oppmerksom på at det følger av utredningsinstruksen pkt. 4-3 at Regelrådet skal informeres om høringen når forslag til lov og forskrift som er særlig relevant for næringslivet legges ut på høring. Vi kan ikke se å ha mottatt informasjon om denne saken, og ber om at dere i fremtiden setter Regelrådet som mottaker av høringer som berører næringslivet.

4. Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Forslaget har bakgrunn i et forslag fra EU uten nasjonalt handlingsrom. Det er derfor ikke mulig for norske myndigheter å utforme alternative tiltak som kunne gitt lavere kostnader for næringslivet. Videre er det grunn til å tro at en del næringsdrivende vil kunne overføre hele eller deler av kostnaden til forbrukerne.